

⁷ Комзюк А. Т. Щодо проблем визначення основного завдання адміністративного судочинства України / А. Т. Комзюк // Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку : VI Міжнародна наук.-практ. конференція (м. Київ, 23–24 вересня 2011 р.) / ред. кол.: О. Ф. Андрійко (голова ред. кол.), В. П. Нагребельний, А. А. Пухтецька (відп. секр.), Л. Є. Кисіль, Ю. С. Педько, Н. В. Хорошак, В. А. Дерещ, А. В. Кірмач, Л. В. Люлька. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – 600 с. – С. 96–103. – С. 99.

⁸ Олефір В. І. Видворення іноземців як вид адміністративного стягнення: проблеми юрисдикції / В. І. Олефір // Судова апеляція. – 2014. – № 1 (34). – С. 21–26. – С. 25.

⁹ Рябченко О. П. Концептуальні напрями вдосконалення правового регулювання захисту прав людини в адміністративних судах / О. П. Рябченко // Сучасна адміністративно-правова доктрина захисту прав людини: тези доп. та наук. повідомл. учасн. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17–18 квіт. 2015 р.). – Х.: Право, 2015. – 352 с. – С. 37–40. – С. 37.

Резюме

Поворозник М. І. До питання про сутність правозахисної природи адміністративного позову.

Розглядається питання розуміння сутності правозахисної природи адміністративного позову як засобу реалізації прав особи на судовий захист в публічно-правових відносинах на сучасному етапі розвитку адміністративного судочинства в Україні. Зроблено висновок, що правозахисна природа адміністративного позову має бути спрямована виключно на судовий захист прав, свобод та інтересів фізичної особи, прав та інтересів юридичної особи у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень, а не навпаки.

Ключові слова: правозахисна природа адміністративного позову, адміністративне судочинство, право на судовий захист, фізична особа, юридична особа, суб'єкт владних повноважень, публічно-правові відносини.

Резюме

Поворозник Н. И. К вопросу о сущности правозащитной природы административного иска.

Рассматривается вопрос понимания сущности правозащитной природы административного иска как средства реализации прав личности на судебную защиту в публично-правовых отношениях на современном этапе развития административного судопроизводства в Украине. Сделан вывод, что правозащитная природа административного иска должна быть направлена исключительно на судебную защиту прав, свобод и интересов физического лица, прав и интересов юридического лица в сфере публично-правовых отношений от нарушений со стороны субъектов властных полномочий, а не наоборот.

Ключевые слова: правозащитная природа административного иска, административное судопроизводство, право на судебную защиту, физическое лицо, юридическое лицо, субъект властных полномочий, публично-правовые отношения.

Summary

Povoroznyuk M. To the question of the essence of the human rights nature of an administrative claim.

The issue of understanding the essence of the human rights nature of an administrative claim as a means of realizing the individual's rights to judicial protection in public law relations at the present stage of development of administrative legal proceedings in Ukraine is considered. It is concluded that the human rights nature of an administrative claim should be directed solely at judicial protection of the rights, freedoms and interests of an individual, rights and interests of a legal entity in the field of public legal relations from violations by the subjects of power, and not vice versa.

Key words: the human rights nature of an administrative claim, administrative legal proceedings, the right to judicial protection, an individual, a legal entity, a subject of power, public-law relations.

УДК 347.73

К. Ю. ТАРАНЕНКО

Катерина Юріївна Тараненко, аспірант Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ПРИРОДА ПОДАТКОВО-ПРАВОВОГО ПАТЕРНАЛІЗМУ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ: АРГУМЕНТАТИВНО-ДИСКУРСИВНИЙ ПІДХІД

Пізнання податково-правового патерналізму вимагає обрання адекватного його природі науково-методологічного інструментарію. Адже, як зазначав П. С. Пацурківський, «без глибокого і всебічного з'ясування загальнотеоретичних, методологічних проблем будь-якого явища дослідник його конкретних сторін чи аспектів неодмінно, навіть всупереч власній волі, натикатиметься на них раз за разом і не зможе обійти»¹. Позитивізм та етатистська доктрина податкового права іманентно неспроможні повною мірою пояснити дійсну природу та властивості податково-правового патерналізму, оскільки розглядають їх з позицій елементаристського, формально-догматичного підходу, як об'єктивну реальність механістичного типу, що існує поза людиною і соціумом та наділена ознаками статичності². Антропосоціокультурний підхід також неспроможний забезпечити адекватне пізнання патерналістських податково-правових доктрини і практик, оскільки

іманентно зорієнтований на розкриття людиномірних суспільних феноменів³ та їх антропосоціокультурних кодів⁴, але не призначений для з'ясування «технік» та «технологій» податково-правового патерналізму фіскальної держави, а їм в останньому належить фундаментальна роль.

Проблема природи податково-правового патерналізму українськими вченими юристами-фінансистами спеціально не досліджувалась, а розглядалась дотично у ході інших досліджень фінансово-правової дійсності. Ці дослідження були здійснені їх авторами, за окремими винятками, з позитивістських філософсько-методологічних підходів до правопізнання, тому, як зазначалося вище, вони заздалегідь не могли забезпечити одержання наукових знань про природу та властивості податково-правового патерналізму.

Першою серед українських вчених юристів-фінансистів природу податково-правового патерналізму з позицій антропосоціокультурного підходу дослідила Р. О. Гаврилюк⁵. На його основі вона зробила обґрунтований висновок, що патерналізм не просто притаманний податковому праву держави, а є функціональною константою податкового права держави, уможливило існування усіх інших його констант⁶. Однак питання технології творення та здійснення податково-правового патерналізму спеціально не досліджували ні Р. О. Гаврилюк, ні жоден з інших вчених юристів-фінансистів також.

Тому **метою** даної статті і водночас її **основним завданням** є з'ясування природи податково-правового патерналізму фіскальної держави.

Обираючи **методологію дослідження** у даній статті, її автор передусім керувався наступним світоглядним положенням Р. О. Гаврилюк із її передмови до відомої праці авторки «Методологічна традиція доктрини природного права»: «вітчизняне, як і все разом взяте, пострадянське правознавство, на жаль, переконливо демонструє свою *нелюбов* до методологічної проблематики, хоча само має вкрай гостру потребу у ній, особливо в *нових, посткласичних підходах до пізнання права*. Щоб одержати серйозні наукові результати, необхідно *правильно*, тобто до місця, до відповідного предмета дослідження вміло застосувати *адекватну йому методологію*, інакше кажучи, *істинно філософсько-методологічно самовизначитися*. Науці фінансового права в цілому і науці податкового права зокрема, як і правознавству взагалі у ХХІ столітті *такого самовизначення не уникнути*, якщо вони хочуть залишитися у статусі *науки*, а не *законодавства*»⁷. Нами було взято до уваги застереження і П. С. Пацурківського про те, що стало нагальною необхідністю подолання інерції загальнотеоретичного і методологічного ізоляціонізму у науці фінансового права, що перейшла до нас від попереднього суспільства⁸.

Дослідження будь-якого правового явища починається із з'ясування його природи. Як зазначається у спеціальній філософській літературі, поняття «природа» означає сутність тієї чи іншої речі. До прикладу, П'єр Адо пише, що, воно є одним з центральних понять європейської філософської думки і культури⁹.

О. В. Петришин та С. П. Погребняк радять розпочинати з'ясування природи правових явищ із з'ясування суспільних відносин, що регулюються нормами відповідних правових інститутів¹⁰. У нашому випадку йдеться про відносини, що становлять у своїй сукупності податково-правовий патерналізм фіскальної держави і регулюються головним чином нормами конституційного та фінансового права.

На буттєву укоріненість природи права вказують також відомий сучасний теоретик права України М. І. Козюбра¹¹, творці антропосоціокультурної пізнавальної традиції фінансово-правової науки в цілому та науки податкового права, зокрема П. С. Пацурківський і Р. О. Гаврилюк¹². Вони також підкреслюють, що природа права найадекватніше та найповніше відображається у його властивостях¹³.

Не випадково відомий сучасний російський теоретик права С. С. Алексєєв наголошував на тому, що можливості права як соціальної цінності кореняться саме у його властивостях¹⁴.

П. С. Пацурківський та О. Савкіна зазначають, що досліджуючи природу податкового права у сучасній правовій доктрині України, аж ніяк не можна знехтувати ні його соціокультурними проявами, ні національними ментальними кодами податкового права¹⁵. До уваги повинні бути взяті як податково-правова практика фіскальної держави, так і відповідні її ідеологія та культура, а також відповідні феномени суспільства загалом. Ці ж автори зазначають, що оскільки податкове право є інтерсуб'єктивним соціальним конструктом, то для пізнання його природи мусить бути застосована адекватна методологія пізнання цього феномена об'єктивної реальності¹⁶.

Податково-правовий патерналізм має яскраво виражену аргументативно-дискурсивну природу та існує виключно у безперервно плинних формах податково-правового дискурсу фіскальної держави та її контрагентів з податкового права – платників податків. Патерналістський податково-правовий дискурс супроводжується особливим характером комунікації держави і платників податків, яка зумовлена протилежністю їх правових статусів у податково-правових відносинах, фундаментальних цілей в оподаткуванні, здобутого досвіду оподаткування. Саме тому для пізнання феномена податково-правового патерналізму в цілому та його природи в тому числі, адекватним методологічним інструментарієм є аргументативно-дискурсивний підхід¹⁷. Першою серед вітчизняних правознавців пізнавальні переваги аргументативно-дискурсивного підходу як природно-правового інструментарію пізнання природи права в цілому на прикладі з'ясування прав людини спеціально дослідила Р. О. Гаврилюк¹⁸.

Один із творців цього підходу Р. Алексі про його евристичний потенціал висловився наступним чином: «Основа для дискурсивно-теоретичного обґрунтування формується за правилами практичного дискурсу... Теорія дискурсу є процедурною теорією практичної правильності. Відповідно до неї норма є правильною, а отже дійсною, якщо вона є або може бути результатом певної процедури розумного практичного дискурсу. Дискурс являє собою процедуру аргументації. Це те, що відрізняє теорії дискурсу від процедурних теорій гоб-

сівської традиції, які посилаються на процедури переговорів і прийняття рішень. Практичний дискурс визначається розумним настільки, наскільки в ньому реалізовано умови раціональної практичної аргументації»¹⁹.

Дискурс держави зводиться до переконання платників податків у тому, що всі заходи, до яких вдається держава у рамках своєї практики оподаткування, здійснюються заради благополуччя її громадян. Таке переконання виконує свого роду стратегічну роль. З цього приводу Р. О. Гаврилюк влучно зауважує, що фіскальні держави, особливо упродовж останнього півстоліття, намагаються подати свою етатистську доктрину податкового права у привабливих формах, постійно ведуть інтенсивний пошук відповідного бренду, який би налаштував платника податків на співпрацю різноманітними деклараціями та обіцянками, частина яких задля підтримання віри мас в основоположну податково-правову легенду виконується чи хоча б створюється видимість такого виконання²⁰.

У межах цієї доктрини для платників податків патерналізм проявляється як акт доброї волі з боку держави, як реальний прояв «батьківського піклування» держави про своїх громадян. У той час як держава насправді вкладає в нього протилежне значення: приховати пріоритет у задоволенні її державного інтересу за рахунок коштів платників податків і тим самим відтермінувати та пом'якшити антагонізм у відносинах між ними. Тому держава змушена вдаватися до патерналізму, що тимчасово згладжує рівень суспільного невдоволення та створює у платників податків ілюзію їхнього значення при реалізації державою її податкового права.

Натомість дискурс платників податків головним чином полягає у тому, що вони будь-яким чином прагнуть зменшити податковий тягар, перебувають із фіскальною державою в одвічному податково-правовому антагонізмі. Вся історія оподаткування зводиться до одвічного протистояння платників податків і держави, у якому зазвичай зазнають перманентних поразок платники податків, але історії відомо чимало прикладів переростання таких протистоянь у революції і припинення існування конкретних держав. Як уже неодноразово зазначалося в науковій літературі, українське суспільство давно виставило незадовільну оцінку податково-правовій політиці та стратегії вітчизняної держави. «Це є не що інше, – резюмує Р. О. Гаврилюк, – як відверте визнання соціумом банкрутства традиційної парадигмальної моделі державного оподаткування, матриці державного податкового права, необхідності заміни її іншою матрицею, що відповідала б цивілізаційній моделі України»²¹.

У парадигмальних межах етатистської доктрини податкового права подолати патерналізм неможливо, так само як сам податково-правовий патерналізм не спроможний призвести до переродження етатистського податкового права в людиномірне податкове право, трансформувати його, послуговуючись термінологією Р. О. Гаврилюк, із можливостей фіскальної держави у можливості для індивідів – платників податків²². За своїм юридичним змістом патерналізм зводиться до латання дірок у позитивному податковому праві держави, виправдання перед платниками податків етатистської податкової політики і практики держави²³. Тому адекватне дослідження феномена податково-правового патерналізму неможливе в межах однієї світоглядної парадигми, про що йшлося вище, і вимагає врахування цього з боку дослідника та обрання адекватного науково-методологічного інструментарію, яким є аргументативно-дискурсивний підхід.

У необхідності застосування аргументативно-дискурсивного підходу до дослідження феномена податково-правового патерналізму переконуює той факт, що і сам податково-правовий патерналізм являє собою певну аргументативно-дискурсивну практику, аргументативно-дискурсивну ідеологію і навіть аргументативно-дискурсивну культуру фіскальної держави у несформованому, пасивному соціумі, який зі світоглядних підходів фіскальної держави неспроможний самостійно та розумно розпоряджатися своєю свободою, а тому потребує «батьківського піклування» з боку цієї держави.

Безперечною перевагою аргументативно-дискурсивного підходу до дослідження податково-правового патерналізму фіскальної держави є те, що він: допомагає розглядати податкове право фіскальної держави та податково-правовий патерналізм з позицій процесуального, діалогічного підходу; вимагає дотримання в процесі дискурсу правил аргументації, які нейтралізують можливий владний дисбаланс і забезпечують дотримання обопільних підходів для забезпечення власних інтересів кожною зі сторін дискурсу; спирається на раціональне переконання, що позбавляє процес аргументації емоційної складової та ґрунтується на раціональній, неупередженій оцінці аргументів при дослідженні податково-правового патерналізму; дає змогу зосередити увагу не на кінцевій меті аргументації, що властиво традиційним підходам до вивчення аргументації, а на власне процесі комунікації в умовах, коли погляди, цілі, позиції не збігаються; орієнтує учасників на неупередженість під час обговорення проблем феномена податково-правового патерналізму; допомагає усвідомити та обґрунтувати дуальну природу податкового права.

Саме у вищенаведених пізнавальних перевагах найповніше втілюється призначення аргументативно-дискурсивного підходу, обраного нами у якості методологічної основи кваліфікаційного дослідження. Аргументативний дискурс завжди спрямований на пошук смислів. Він створюється у певному смислово-полі і призначений передавати певні смисли. Поза пошуками смислів дискурсу немає. Таким чином, аргументативно-дискурсивний підхід дає змогу з'ясувати істинний смисл патерналізму як особливої дискурсивної форми відносин держави і платників податків, спростувати етатистське сприйняття патерналізму як блага, акту піклування держави про своїх громадян та довести, що патерналізм є засобом маніпуляції фіскальною державою платниками податків з метою реалізації державного інтересу в оподаткуванні.

Особливий характер податково-правового дискурсу держави і платників податків, що втілюється у податково-правовому патерналізмі, дає змогу виокремити властивості даного правового явища, у яких най-

більш адекватно та повно проявляється природа податково-правового патерналізму. До базових властивостей податково-правового патерналізму належать: патерналістська податково-правова практика; патерналістська податково-правова ідеологія; патерналістська податково-правова культура. Кожен із цих феноменів відзначається аргументативно-дискурсивним характером. Вони в своїй сутності та взаємодії являють собою квінтесенцію природи податково-правового патерналізму, але не вичерпують його змісту. Патерналістська податково-правова практика, патерналістська податково-правова ідеологія та патерналістська податково-правова культура перебувають між собою у складних субстантивних вертикальних і горизонтальних взаємозв'язках, проте функціонально вони відносно автономні.

Патерналістська податково-правова практика з позицій аргументативно-дискурсивного підходу – це аргументативно-дискурсивне буттєве укорінення етатистської доктрини податкового права фіскальної держави у спосіб визначення, закріплення та реалізації правових статусів і ролей фіскальної держави та її контрагентів у податкових правовідносинах. Воно відбувається за допомогою та у формі відповідних законів держави, підзаконних актів та актів правозастосування з використанням найрізноманітніших організаційних, методологічних та методичних засобів. Цій практиці характерні також осмислена та чітка державна стратегія і надзвичайно мінлива державна тактика, використання правових і неправових інструментів. Все це, разом взяте, і становить патерналістський податково-правовий практичний дискурс. Платникам податків у ньому відведена роль виконавців їх податкового обов'язку перед фіскальною державою. А державі – роль «благодійника» платників податків, їх вічного «опікуна» та «покровителя» без відома та згоди останніх, а часто й проти їх волі.

Патерналістська податково-правова ідеологія з позицій аргументативно-дискурсивного підходу – це глибоко, до найменших дрібниць продумана фіскальною державою система податково-правових цінностей у формі максим, констант, ідеологем, інших атрибутивних цій державі установок, закріплених нею ж як нормативно, так і буттєво, у формі державно визнаних практик, що ідейно та морально забезпечують втілення у життя етатистської доктрини оподаткування. Ці податково-правові цінності поділяються на незмінні, яким належить визначальна роль у патерналістській правовій ідеології (такими є, серед інших, константи етатистської доктрини оподаткування), та перемінні величини, які стають надзвичайно затребуваними у певний період часу (до прикладу, податок на зміцнення обороноздатності української армії). Для патерналістської податково-правової ідеології характерне видавання потреб та інтересів фіскальної держави за загальні публічні потреби й інтереси, іншими словами, інтереси платників податків. Дискурсивний характер податково-правової ідеології уможливує існування її у найрізноманітніших формах, буття чітко структурованою та водночас аморфною, послідовною та суперечливою і т.д., що різко ускладнює наукове пізнання цього явища, а множинність форм та проявів цього феномена дає підстави для апологетів етатистської доктрини оподаткування стверджувати навіть про повну відсутність будь-якої патерналістської податково-правової ідеології.

Патерналістська податково-правова культура з позицій аргументативно-дискурсивного підходу, на відміну від відповідної ідеології, характеризує не ті чи інші етатистські податково-правові цінності, а власне суб'єктів податкового права. Вона є нічим іншим, як правовими властивостями цих суб'єктів та відзначається конкретно-історичним характером. Ця культура має дві взаємозв'язані та взаємозумовлені сторони – зовнішню (видиму) та внутрішню (невидиму). Зовнішня (видима) сторона патерналістської податково-правової культури суб'єктів податкового права постає перед нами у формі їх правомірної чи неправомірної поведінки, а внутрішня (невидима) сторона є податково-правовою ментальністю суб'єктів податкового права, їх податково-правовими переконаннями, що спрямовують їх на правомірну чи неправомірну поведінку.

Патерналістська податково-правова культура, як і правова культура в цілому, складається із двох взаємопов'язаних між собою нерозривних пластів правової матерії – пласту статусних правовідносин суб'єктів податкового права, їх взаємних прав та обов'язків (вони регулюються головним чином нормами об'єктивного конституційного, фінансового та адміністративного права безпосередньо) і пласту рольових правовідносин, суб'єктивні права і обов'язки у яких суб'єкти податкового права фіскальної держави одержують від неї ж через індивідуальний вступ у ту чи іншу соціальну роль або статус. У свою чергу, рольова частина правової культури суб'єктів податкового права поділяється ще навпіл – на їх суб'єктивні права та суб'єктивні обов'язки. Суб'єктивні права визначають вид та міру правової свободи суб'єктів податкового права у податково-правових відносинах, а їх суб'єктивні обов'язки головним чином перед фіскальною державою визначають вид та міру юридичної відповідальності перед цією ж державою.

Отже, податково-правовий патерналізм є специфічним способом відносин між державою та платниками податків, дискурсивною практикою, дискурсивною ідеологією та дискурсивною культурою податкового права фіскальної держави, є завершеним задумом фіскальної держави щодо її податкового права, сенсом його буття. За допомогою та у формі відповідних законів держави, підзаконних актів та актів правозастосування з використанням найрізноманітніших організаційних, методологічних та методичних засобів податково-правовий патерналізм допомагає відтермінувати антагонізм у відносинах фіскальної держави та платників податків шляхом створення у останніх ілюзії «батьківського піклування» держави про інтереси та потреби соціуму, за якою криється істинне призначення податково-правового патерналізму – виступати засобом маніпуляції фіскальною державою платниками податків з метою реалізації державного інтересу в оподаткуванні.

- ¹ Пацурківський П. С. Проблеми теорії фінансового права / П. С. Пацурківський. – Чернівці, ЧДУ, 1998. – С. 9.
- ² Пацурківський П. С. Правові засади фінансової діяльності держави: проблеми методології / П. С. Пацурківський. – Чернівці: ЧДУ, 1997. – С. 40.
- ³ Гаврилюк Р. О. Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід: моногр. / Руслана Гаврилюк. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. – С. 20–25.
- ⁴ Гаврилюк Р. О. Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец.12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Р. О. Гаврилюк. – К., 2015. – 39 с.
- ⁵ Гаврилюк Р. А. Антропосоціокультурний код податкового права: моногр. / Р. А. Гаврилюк. – Черновцы: Черновицкий нац. ун-т, 2014. – Кн: 2. Константы налогового права. – С. 241–264.
- ⁶ Гаврилюк Р. О. Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід: моногр. / Руслана Гаврилюк. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. – С. 247.
- ⁷ Гаврилюк Р. А. Методологическая традиция доктрины естественного права: моногр. / Р. Гаврилюк. – Черновцы: Черновицкий нац. ун-т, 2012. – С. 7.
- ⁸ Пацурківський П. С. Проблеми теорії фінансового права / П. С. Пацурківський. – Чернівці, ЧДУ, 1998. – 276 с.
- ⁹ Hadot Pierre Le voile d'Isis. Essai sur l'histoire de l'idée de Nature. – Paris: Gallimard, 2004.
- ¹⁰ Петришин О. Система права: загальнотеоретична характеристика / О. Петришин, С. Погребняк // Право України. – 2017. – № 5. – С. 12.
- ¹¹ Козюбра М. І. Право і людина: лінії взаємозв'язків та тенденції розвитку / М. І. Козюбра // Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки. – 2015. – Т. 168. – С. 3–9.
- ¹² Пацурківський П. Алгебра верховенства права, або Буттєвий устрій людського світу / П. Пацурківський, Р. Гаврилюк // Право України. – 2017. – № 3. – С. 112–125.
- ¹³ Там само.
- ¹⁴ Алексеев С. С. Социальная ценность права в советском обществе / С. С. Алексеев. – М.: Юридическая литература, 1971. – С. 62.
- ¹⁵ Пацурківський П. Податково-правова доктрина України: між Скіллою етатизму і Харібдою людиноцентризму / П. Пацурківський, О. Савкіна // Право України. – 2017. – № 9. – С. 383–391.
- ¹⁶ Там само.
- ¹⁷ Див.: *Albert H. Transcendental Traumereien* K.-O. Apels Sprachspiele und sein hermeneutischer Gott. – Hamburg, 1975; *Apel K.-O. Die Idee der Sprache in der Tradition des Humanismus von Dante bis Vico* // Archiv für Begriffsgeschichte. – 1973. – Bd.8; *Apel K.-O. Die Erklärung-Verstehen-Kontroverse in transzendental-pragmatischer Sicht.* – Fr/M., 1979; *Apel K.-O. Transformation der Philosophie.* – Bd. 1: Sprachanalytik, Semiotik, Hermeneutik; Bd.2: Das Apriori der Kommunikation Wissenschaft. – Fr/M., 1973; *Apel K.-O. Zum Problem einer rationale Begründung der Ethik im Zeitalter der Wissenschaft* // Rehabilitierung der praktischen Philosophie / hrsg M. Riedel, Bd. 2. – Freiburg, 1974; *Apel K.-O. Rationales Handeln und Gesellschaftstheorie.* – Bochum, 1984; *Habermas J. Theorie und praxis.* Neuwied. – B., 1963; *Habermas J. Zur Rekonstruktion des Historischen Materialismus.* – Fr/M., 1976; *Habermas J. Philisiphisch-politische Profile.* – Fr/M., 1981; *Habermas J. Zur Logik der Sozialwissenschaften.* – Fr/M/, 1982; *Habermas J. Moralbewusstsein und kommunikatives Handeln.* – Fr/M., 1983; *Habermas J. Vorstudien und Ergänzungen zur Theorie des Kommunikativen Handelns.* – Fr/M., 1984; *Habermas J. Die Neue Unübersichtlichkeit.* – Fr/M., 1985; *Habermas J. Eine Art Schadensabwicklung.* – Fr/M., 1987; *Habermas J. Der philosophische Diskurs der Moderne.* – Fr/M., 1988; *Habermas J. Nachmetaphysisches Denken.* – Fr/M., 1988; *Habermas J. Die nachholende Revolution.* – Fr/M., 1990; *Habermas J. Texte und Kontexte.* – Fr/M., 1991; *Habermas J. Vergangenheit als Zukunft.* – Z., 1991; *Habermas J. Die Einbeziehung des Anderen.* – Fr/M., 1997; *Honneth A. Kritik der Macht.* – Fr/M., 1985; *Horster R. Jurgen Habermas.* – Stuttgart., 1991; *Kliebisch U. transzendentalphilosophie als Kommunikationstheorie.* – Bochum, 1981; *Sulter A.A. Moderne und Kulturkritik. Jurgen Habermas und das Erbe der kritischen Theorie.* – Bohn, 1996; *Апель К.-О. Трансцендентально-герменевтическое понимание языка* // Вопросы философии. – 1977. – № 1. – С. 76–93.
- ¹⁸ Гаврилюк Р. А. Методологическая традиция доктрины естественного права: моногр. / Р. Гаврилюк. – Черновцы: Черновицкий нац. ун-т, 2012. – С. 700–736.
- ¹⁹ Алексі Р. Теорія дискурсу та права людини / Р. Алексі // Філософія права і загальна теорія права. – 2013. – № 1. – С. 73–94.
- ²⁰ Гаврилюк Р. О. Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід: моногр. / Руслана Гаврилюк. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. – С. 334.
- ²¹ Гаврилюк Р. А. Антропосоціокультурний код податкового права: моногр. / Р. А. Гаврилюк. – Черновцы: Черновицкий нац. ун-т, 2014. – Кн: 2. Константы налогового права. – С. 1.
- ²² Гаврилюк Р. А. Методологическая традиция доктрины естественного права: моногр. / Р. Гаврилюк. – Черновцы: Черновицкий нац. ун-т, 2012. – С. 737.
- ²³ Гаврилюк Р. Патерналізм як функціональна константа етатистської доктрини податкового права / Р. Гаврилюк // Вісник Львівського університету. – 2014. – Вип. 60. – С. 190.

Резюме

Тараненко К. Ю. Природа податково-правового патерналізму фіскальної держави: аргументативно-дискурсивний підхід.

У статті досліджується природа податково-правового патерналізму фіскальної держави з позицій аргументативно-дискурсивного підходу. Обґрунтовано евристичний потенціал аргументативно-дискурсивного підходу у дослідженні феномена податково-правового патерналізму фіскальної держави. Доведено на основі аргументативно-дискурсивного підходу, що базовими властивостями податково-правового патерналізму є патерналістська податково-правова практика; патерналістська податково-правова ідеологія; патерналістська податково-правова культура.

Ключові слова: податково-правовий патерналізм фіскальної держави, аргументативно-дискурсивний підхід, патерналістська податково-правова практика, патерналістська податково-правова ідеологія, патерналістська податково-правова культура.

Резюме

Тараненко Е. Ю. Природа налогово-правового патернализма фискального государства: аргументативно-дискурсивный подход.

В статье исследуется природа налогово-правового патернализма фискального государства с позиций аргументативно-дискурсивного подхода. Обоснован эвристический потенциал аргументативно-дискурсивного подхода в исследовании феномена налогово-правового патернализма фискального государства. Доказано на основе аргументативно-дискурсивного подхода, что базовыми свойствами налогово-правового патернализма являются патерналистская налогово-правовая практика; патерналистская налогово-правовая идеология; патерналистская налогово-правовая культура.

Ключевые слова: налогово-правовой патернализм фискального государства, аргументативно-дискурсивный подход, патерналистская налогово-правовая практика, патерналистская налогово-правовая идеология, патерналистская налогово-правовая культура.

Summary

Taranenko K. The nature of the tax-legal paternalism of a fiscal state: an argumentative-discursive approach.

The article describes the nature of the tax-legal paternalism of the fiscal state from the standpoint of the argumentative-discursive approach. There has been investigated the heuristic potential of the argumentative-discursive approach in the study of the phenomenon of tax-legal paternalism of the fiscal state. There has been proved on the basis of the argumentative-discursive approach that the basic properties of tax-legal paternalism are paternalistic tax-legal practice; paternalistic tax-legal ideology; paternalistic tax and legal culture.

Key words: tax-legal paternalism of the fiscal state, argumentative-discursive approach, paternalistic tax-legal practice, paternalistic tax-legal ideology, paternalistic tax-legal culture.